

Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης

Τόμ. 44, Αρ. 1 (2018)

Η «Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης» στο διαδίκτυο: Προκλήσεις, δυνατότητες, απαιτήσεις και προοπτικές.

Γιάννης Καραγιάννης, Κάρολος Καβουλάκος, Θανάσης Τσακίρης

doi: [10.12681/hpsa.15918](https://doi.org/10.12681/hpsa.15918)

Copyright © 2018, Γιάννης Καραγιάννης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Καραγιάννης Γ., Καβουλάκος Κ., & Τσακίρης Θ. (2018). Η «Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης» στο διαδίκτυο: Προκλήσεις, δυνατότητες, απαιτήσεις και προοπτικές. *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, 44(1), 3–6. <https://doi.org/10.12681/hpsa.15918>

Η «Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης» στο διαδίκτυο: Προκλήσεις, δυνατότητες, απαιτήσεις και προοπτικές

Συμπληρώνονται φέτος εικοσιπέντε χρόνια από την έκδοση του πρώτου τεύχους (Ιανουάριος 1993) της «Ελληνικής Επιθεώρησης Πολιτικής Επιστήμης», το επιστημονικό περιοδικό της «Ελληνικής Εταιρείας Πολιτικής Επιστήμης» (ΕΕΠΕ). Στη διάρκεια αυτού του τέταρτου του αιώνα εκδόθηκαν σαράντα τρία (43) τεύχη που φιλοξενούν στις σελίδες τους διακόσια τριάντα δύο (232) «Άρθρα», σαράντα (40) «Καταθέσεις/Αντιβολές», πέντε (5) «Δοκίμια», εκατόν πέντε (105) «Βιβλιοκριτικές», τέσσερις (4) «Βιβλιοπαρουσιάσεις» και τέσσερις (4) «Κριτικές». Δεκατρία (13) τεύχη της «Επιθεώρησης» είχαν ειδική θεματική στόχευση (αφιερώματα), ενώ σε δεκαοκτώ (18) εξ αυτών, συγκεκριμένα στο διάστημα 2000-2010, παρουσιάστηκαν τριάντα μία (31) διδακτορικές διατριβές -απτή απόδειξη ανάπτυξης του κλάδου και των σπουδών πολιτικής επιστήμης με τη θέσπιση σημαντικού αριθμού Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Η μέχρι σήμερα ιστορική διαδρομή του περιοδικού αντανακλά, λιγότερο ή περισσότερο, την εξέλιξη της πολιτικής επιστήμης στην Ελλάδα, καθώς αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της. Δεν θα ήταν άστοχο επομένως να λεχθεί πως η συστηματική μελέτη των εργασιών που δημοσιεύτηκαν αυτά τα χρόνια στις σελίδες της «Επιθεώρησης» μπορεί να συνεισφέρει σημαντικά στην αυτογνωσία του χώρου, την εξέλιξη και τις προοπτικές του. Πρόκειται εξάλλου για ερευνητική δραστηριότητα που παρακολουθεί τα επιστημονικά δρώμενα διεθνώς και χαρακτηρίζεται από πλουραλισμό θεμάτων, μεθόδων και προσεγγίσεων. Δηλωτικό για το εύρος των θεμάτων που εξετάζονται είναι και το γεγονός ότι το 1/3, περίπου (35,8%), των άρθρων έχει ως αντικείμενο την εγχώρια πολιτική εμπειρία, ενώ τα υπόλοιπα καταπιάνονται με πλειάδα θέματα εμπειρικής έρευνας ή θεωρητικού προβληματισμού.

Η «συνομιλία» του περιοδικού με τα διεθνή επιστημονικά δρώμενα θέτει με κρίσιμο τρόπο το ζήτημα των διόδων πρόσβασης σε ένα αναγνωστικό κοινό που να υπερβαίνει τα εθνικά όρια. Για την «Επιθεώρηση», η δυνατότητα πρόσβασης σε ικανό αριθμό αναγνωστών/ριών αποτελούσε εξ αρχής κρίσιμη προϋπόθεση για τη βιωσιμότητα του εκδοτικού εγχειρήματος. Είχε δε ήδη επισημανθεί από τον τότε Πρόεδρο της ΕΕΠΕ, Καθηγητή στο Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών, Πασχάλη Κιτρομηλίδη, στον πρόλογο του πρώτου τεύχους. Η πρόσβαση αυτή δεν είναι ασφαλώς σημαντική μόνο από εκδοτική σκοπιά, καθώς εγγυάται τους υλικούς όρους αναπαραγωγής του. Είναι επίσης, και πρώτιστα, σημαντική από την άποψη της ικανότητας του περιοδικού να διεισδύει σε κάθε πολίτη που προβληματίζεται σοβαρά για την πολιτική και αναζητά ερεθίσματα προβληματισμού σε πρωτότυπες έρευνες που ανταποκρίνονται στις μεθοδολογικές προδιαγραφές της επιστημονικής πολιτικής ανάλυσης πέρα από τον καθημερινό ειδησεογραφικό και δημοσιολογικό σχολιασμό. Αλλά και από την άποψη της ανατροφοδότησης του επιστημονικού διαλόγου που συνεπάγεται, συνθήκη η οποία αποτελεί κίνητρο και προσδοκία όλων όσων μοχθούν στο πεδίο της Πολιτικής Επιστήμης. Η περιορισμένη κυκλοφορία δεν βοηθά ούτε τη δημοκρατία, ούτε την επιστήμη.

Οι τρέχουσες αλλαγές στη διεθνή επιστημονική παραγωγή, με την επέκταση των τεχνολογιών διαδικτύου, επέτειναν με κρίσιμο τρόπο το ζήτημα της βιωσιμότητας της «Επιθεώρησης» και της διεισδυσής της σε ικανό αριθμό αναγνωστών/ριών. Μια επιστημονική έκδοση δύσκολα μπορεί πλέον να διασφαλίσει τους υλικούς όρους αναπαραγωγής της και, πολύ περισσότερο, να εγγυηθεί γόνιμο επιστημονικό διάλογο περιοριζόμενη σε στενά εθνικά πλαίσια. Κι αυτό, όχι μόνο για λόγους «αγοράς». Ο βασικός κίνδυνος που διαγράφεται είναι αυτός του απομονωτισμού της εγχώριας ερευνητικής παραγωγής και η αποστέρησή της από τον αναζωογονητικό κριτικό διάλογο που μπορεί να προέλθει από την έκθεσή της σε ένα ευρύτερο επιστημονικό και αναγνωστικό κοινό.

Η «Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης», ανταποκρινόμενη στις προκλήσεις που διαγράφονται στις σύγχρονες συνθήκες, αποφάσισε να μεταβεί στη διαδικτυακή εποχή και να αξιοποιήσει το «Σύστημα Ανοικτής Έκδοσης» (Open Journal System) σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ). Η εν λόγω πλατφόρμα παρέχει δυνατότητα διαδικτυακής υποβολής και κρίσης των άρθρων, σε συνθήκες διαφάνειας, και λειτουργεί στη λογική της ανοικτής πρόσβασης (open access), με βάση την αρχή ότι η ελεύθερα διαθέσιμη στο κοινό έρευνα υποστηρίζει την παγκόσμια ανταλλαγή απόψεων. Την αρχή αυτή υιοθετεί και η «Επιθεώρηση», με την ελπίδα να αποτελέσει έναυσμα και κίνητρο συμμετοχής για τους/ις συναδέλφους. Στην κατεύθυνση αυτή εξάλλου λειτουργεί και το γεγονός της διασύνδεσης του συστήματος με αποθετήρια αντίστοιχων διαδικτυακών περιοδικών που αυξάνει το (δυναμικό) αναγνωστικό κοινό, καθώς και η ψηφιοποίηση και διάθεση όλης της μέχρι τώρα ύλης του περιοδικού που, σε μεγάλο βαθμό, ήταν δυσπρόσιτη λόγω εξάντλησης σημαντικού αριθμού τευχών.

Οι τεχνικές δυνατότητες που παρέχονται δεν είναι ωστόσο πανάκεια, ούτε και απαλλαγμένες από δυσχέρειες ή απαιτήσεις. Το «άνοιγμα» του περιοδικού στη διεθνή επιστημονική κοινότητα προϋποθέτει και συνεπάγεται οργανωτικές και λειτουργικές αναθεωρήσεις που εξειδικεύονται στην ανάγκη συλλογικής συμμετοχής και συνεισφοράς από ποικίλες θέσεις και με ποικίλους ρόλους. Το πρώτο βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση ήταν η δημιουργία, μετά από σχετικές προσκλήσεις, σώματος «επιμελητών/ριών» του περιοδικού. Το σώμα αυτό απαρτίζεται από συ-

ναδέλφους/ισσες διαφόρων θεματικών περιοχών έρευνας και επιστημονικής εξειδίκευσης, που φροντίζουν τη διαδικασία κρίσης ενός άρθρου σχετικού με το θεματικό προφίλ τους ή αναλαμβάνουν την εποπτεία ενός ειδικού θεματικού τεύχους. Η σχετική πρόσκληση απευθύνθηκε σε συναδέλφους/ισσες όλων των Τμημάτων Πολιτικής Επιστήμης της χώρας, ενώ ένα πρόσθετο κριτήριο που πρυτάνευσε ήταν αυτό των χαμηλότερων βαθμίδων ώστε, θεωρητικά τουλάχιστο, να συντρέχουν δυνατότητες τεχνικής εξοικείωσης με το πληροφοριακό σύστημα. Η ανταπόκριση που είχαμε μας κάνει να αισιοδοξούμε. Οφείλουμε όμως στο σημείο αυτό να τονίσουμε με τον πλέον emphaticό τρόπο ότι οι διάφοροι ρόλοι στο περιοδικό δεν διαμορφώνουν «κλειστές λέσχες», αλλά απαιτείται συνεχώς να εμπλουτίζονται: η βιωσιμότητα και ποιότητα του περιοδικού είναι συνάρτηση του βαθμού ενεργητικής συμμετοχής όλων μας. Σας καλούμε λοιπόν όλους/ες να καταθέσετε τις ιδέες, προτάσεις και συνεισφορές σας ώστε να διαμορφωθούν όροι αξιολογής εκδοτικής παρουσίας και να αναδειχθεί το περιοδικό σε προσφιλή και επίζηλο πεδίο επιστημονικής αρθρογραφίας.

Η ενσωμάτωση της «Επιθεώρησης» στο χώρο των επιστημονικών περιοδικών με διεθνή παρουσία αποτελεί την κρισιμότερη, και μάλιστα διττή, πρόσκληση στη μέχρι τώρα ιστορία της. Αφενός, πρέπει να αντιμετωπιστούν τα μείζονα ζητήματα που αναφέρονται στους υλικούς όρους παραγωγής και αναπαραγωγής της έκδοσης. Η διαδικτυακή έκδοση του περιοδικού, με ελεύθερη πρόσβαση στο περιεχόμενό του, στερεί πιθανές πηγές χρηματοδότησης που υπήρχαν στην «παραδοσιακή» εκδοχή της. Αυτό πρακτικά σημαίνει πως θα πρέπει να αναζητηθούν άλλοι τρόποι υλικής υποστήριξης που, σε κάθε περίπτωση, συγκλίνουν στην ανάγκη μαζικής/συλλογικής υποστήριξης από την εγχώρια κοινότητα των πολιτικών επιστημόνων. Η «Επιθεώρηση» είναι πνευματικό τέκνο της ΕΕΠΕ και, ως εκ τούτου, κρίνουμε πως η ενεργός συμμετοχή στη λειτουργία της συνεισφέρει και στο περιοδικό. Η επιδίωξη διεθνούς παρουσίας της «Επιθεώρησης» προϋποθέτει και συνεπάγεται, αφετέρου, εκτεταμένη χρήση της αγγλικής γλώσσας και αρθρογραφία που ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις ποιότητας της διεθνούς επιστημονικής παραγωγής. Η τεχνική δυνατότητα διάχυσης της επιστημονικής αρθρογραφίας σε απροσμέτρητο αριθμό δυνητικών αναγνωστών/στριών στο εσωτερικό και στο εξωτερικό αποτελεί πλεονέκτημα που αξιοποιείται μόνο όταν ικανοποιούνται οι εν λόγω προϋποθέσεις. Διαφορετικά, το κοινό αυτό παραμένει δυνητικό. Κρίνουμε πως η αποδοχή αυτών των προκλήσεων είναι προτιμότερη από την αποφυγή τους. Απόρροια αυτής της αποδοχής, και αφετηρία αυτής της προσπάθειας, είναι και ο παρόν (διαδικτυακός) τόμος της «Επιθεώρησης». Ας είναι μακρά και άξια η (νέα) ιστορία της, σύμφωνα με το παρελθόν της.

Η Συντακτική Επιτροπή της «Ελληνικής Επιθεώρησης Πολιτικής Επιστήμης»
Κάρολος Καβουλάκος, Γιάννης Καραγιάννης, Θανάσης Τσακίρης